

Toespraak 4 mei 2020, herdenking bij monument Albardastraat van Parnassia Groep
“De bittere lessen uit het verleden moeten voortdurend opnieuw worden geleerd”.

(*Albert Einstein*)

Betty Kooijman, lid Raad van Bestuur Parnassia Groep

Vandaag, 75 jaar na de Tweede Wereldoorlog, herdenken we de oorlogsslachtoffers, in het bijzonder de Joodse patiënten en onderduikers die hier vanaf deze plek werden weggevoerd naar de vernietigingskampen van de nazi's. Voor de derde keer bij dit monument herdenken we hen.

We doen dat in de uitzonderlijke omstandigheden waartoe de uitbraak van het onbekende en onzichtbare Corona-virus ons dwingt. Zonder de familieleden van de slachtoffers en gasten die hier graag samen met ons hadden willen herdenken. En daarom dit keer met alleen mevrouw Corry van Straten, aan wie we de nauwgezette reconstructie te danken hebben van wat zich hier heeft afgespeeld in die gitzwarte periode, en rabbijn van de Parnassia Groep Albert Ringer, aan wie we de sensitieve en evenwichtige vormgeving van het monument mede te danken hebben en wiens eigen familieleden tot de slachtoffers behoren. Wat fijn dat jullie bereid waren hier vandaag toch te zijn.

Ik wil geen enkele vergelijking maken met de onbeschrijfelijke gruwelijkheden die de slachtoffers van de Tweede Wereldoorlog hebben ondergaan. Toch heb ik ook gemerkt dat bij hen die de oorlog wel hebben overleefd, nu onze ouderen, deze crisis pijnlijke herinneringen uit die tijd terug aan de oppervlakte brengt. De angst slachtoffer te worden van het virus en te weten dat het de dood kan betekenen, het in huis of zorginstelling moeten blijven, gescheiden zijn van familie en geliefden. De onzekerheid hoe lang dat duurt. Zo geeft de huidige Corona-crisis een tweede uitzonderlijke context aan deze herdenking.

De Spaanse schrijver-filosoof Jorge Santayana schreef in 1905 : “Wie zijn geschiedenis niet kent, is gedoemd haar te herhalen”.

Daarom moeten wij blijven herdenken juist ook voor onze jongeren en komende generaties dat hier, waar wij nu staan, tussen eind 1942 en eind februari 1943 in de winterkou en onder mensonterende omstandigheden tijdens diverse razzia's 251 Joodse patiënten en onderduikers zijn weggevoerd en uiteindelijk via Westerbork naar de vernietigingskampen van de nazi's zijn gebracht. 227 van hen zijn vermoord. Daarna trof vele andere Joodse patiënten in inrichtingen hetzelfde lot. Met de enorme kwetsbaarheid van mensen met een psychiatrische aandoening voor ogen is het onvoorstelbaar dat de ene mens een ander zo weerloos mens toen zo ombracht.

Daarom moeten wij weten dat ook het onvoorstelbaar monsterlijke mogelijk is zodat wij vredelievendheid en verdraagzaamheid blijven praktiseren.

Daarom is het zo belangrijk dat deze geschiedenis door Corry ontrafeld is en gedocumenteerd; deze slachtoffers een naam hebben gekregen en hun geschiedenis een persoonlijk verhaal is geworden.

Daarom is het zo belangrijk dat wij deze gruwelijke geschiedenis nu kennen, en behalve kennen hebben we de plicht deze steeds opnieuw kenbaar te maken en levend te houden

Zodat wij en volgende generaties niet gedoemd zijn de geschiedenis te herhalen.....